

משרד המשטרה

פעולות הביקורת

משטרת ישראל — נערכה ביקורת במטה הארצי, במחוזות, בנפות, בתחנות ובסדנאות. נבדקו הארגון והמינהל של יחידות הסיור, שמתפקידן העיקרי הוא מניעת פשעים ושמירה על הסדר הציבורי. נערכה ביקורת על הפעולות הכספיות של הקרן לסיוע למקרי מחלה ולביטוח חיים, קרן סעד לשוטר ולמשפחתו וקרן הלוואות. נבדקו התנאים לנסיעות שוטרים באוטובוסים ציבוריים. נערכה ביקורת על רכישת כלי רכב. נבדקו נוהלי עבודה בסדנאות, הפיקוח על צריכת חלקי חילוף, והטיפול המונע בכלי רכב; בעקבות הביקורת שונו נוהלי הניפוק של חלקי חילוף לרכב ושיטת הרישום של שעות העבודה המושקעות בתיקונים. נערכה ביקורת על ניהול המתפרה בצפת. נבדקו קופות אצל קציני התשלומים במחוזות.

שירות בתי הסוהר — נערכה ביקורת על פעולות חוליית המבדק הפנימי. נבדקו נושאי הבדיקות, דרכי הטיפול בתיקון ליקויים שהועלו ותקיפות עריכת הבדיקות ביחידות השונות.

קרנות פנימיות

משטרת ישראל מקיימת, במסגרת אגף המינהלה של המטה הארצי, שלוש קרנות פנימיות. לקרנות אלה אין אסמכתה בפקודת המשטרה (1926), לא בתקנות, שהוצאו לפיה, ואף לא בחוק התקציב; הן אינן עומדות בפיקוח החשב הכללי ופעולותיהן אינן כלולות בדו"ח הכספי על ההכנסות וההוצאות של משטרת ישראל.

הקרן לסיוע למקרי מחלה ולביטוח חיים. קרן זו ממומנת על ידי ניכויים חודשיים ממשכורת אנשי המשטרה; ניכויים אלה נעשים בתוקף פקודת קבע של המטה הארצי של המשטרה. היתרה של הקרן לסוף 1962 הסתכמה ב־630,000 ל"י בקירוב. הקרן מיועדת לתשלום דמי ביטוח חיים למשפחת השוטר בסכום של 5,000 ל"י במקרה של פטירתו; למתן סיוע לשוטרים, הנעדרים מעבודתם מחמת מחלה ממושכת, ומקבלים בעת העדרם מחצית משכורת או אינם מקבלים כל משכורת; ולתשלום לאוצר המדינה בעד רכישת זכות לגימלאות בהתאם לחוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו—1955, במקרים של מחלה או חופשה ממושכת. בשנת 1962 הסתכמו התקבולים ב־136,000 ל"י בקירוב, והתשלומים היו 73,000 ל"י בקירוב, מזה לתשלום דמי ביטוח 54,000 ל"י. המשטרה משתמשת בכספים שנצטברו בקרן גם למתן הלוואות לשוטרים.

קרן סעד לשוטר ולמשפחתו. הקרן גיוזנה בעיקר מתרומות וגם מהקצבות, שניתנו מרווחים של מזונני המשטרה, והיא מיועדת למתן הענקות סעד לשוטרים. בשנים הקודמות היו לקרן הכנסות מפעולות, שבינתיים נפסקו. היתרה של הקרן לסוף שנת 1962 הייתה 110,000 ל"י בקירוב. בשנת 1962 הסתכמו ההכנסות בכ־2,500 ל"י וההוצאות בכ־9,500 ל"י.

קרן ההלוואות. הקרן נועדה למתן הלוואות לשוטרים לצורך שיכון, בדק בית וכו'. היא ניזונה מהעברות כספים מקרן המשטרה הכללית, הקיימת לפי פקודת המשטרה, מריבית על ההלוואות ומכספים שבקרן הסעד. ההלוואות עד סכום של 500 ל"י ניתנות ללא ריבית; ההלוואות מעל לסכום זה ניתנות בריבית של 5%. היתרה לסוף שנת 1962 הסתכמה ב-292,500 ל"י בקירוב.

הביקורת הצביעה על כך, שבניהול הקרן לסיוע למקרי מחלה ולביטוח חיים וגם בניכוי כספים ממשכורות השוטרים, נטלה המשטרה על עצמה, בלא שהוסמכה לכך, אחריות לכספי הקרן ולהתחייבויות הנובעות ממהות הקרן. פעולות מסוג זה וגם מתן הלוואות נעשים לגבי כלל עובדי המדינה על ידי גורמים לא ממשלתיים. אם המשטרה מעדיפה משיקולים ענייניים, שהיא בעצמה תטפל בנושאים אלה, מהדין היה, שהפעולות הכספיות הכרוכות בכך יקבלו ביטוי בתקציב המשטרה ובדו"ח הכספי. באופן זה תינתן לדבר גושפנקה מצד הכנסת, כשהיא תאשר את התקציב.

המתפרה בצפת

משטרת ישראל מקיימת בצפת, מאז סוף שנת 1958, מתפרה לתפירת מדים. היוזמה להקמת המתפרה באה ממשרד האוצר, שטיפל בבעייה של קליטת עולים ותעסוקתם בצפת, והציע לנצל לשם כך את צורכי המשטרה באספקת מדים לשוטרים. עד לסוף שנת 1962 הועסקו במתפרה 35 עד 65 עובדים ובתחילת שנת 1963 — עד 95 עובדים. בהקמת המתפרה וברכישת הציוד הושקע עד סוף שנת 1962/63 סכום של כ-120,000 ל"י, מזה 35,000 ל"י מתקציב הפיתוח והיתר מהתקציבים הרגילים של משטרת ישראל.

בשנתיים הראשונות לקיום המתפרה כוסו ההוצאות הקשורות בהפעלתה מתקציב הפיתוח של המדינה. החל משנת 1960/61 נכללו ההוצאות של המתפרה במסגרת התקציב הכללי של משטרת ישראל. בדיקת החשבונות התקציביים של המתפרה לכל אחת מהשנים 1960/61, 1961/62 ו-1962/63 העלתה, שלא נכללו בהם הוצאות שונות כגון משכורת שני אנשי משטרה, שהועסקו בניהול המתפרה, הוצאות הובלה, שכר דירה ושונות, בסכום כולל של 20,000 ל"י בקירוב לשנה. סכומים אלה נבלעו בסעיפים אחרים של התקציב הרגיל של משטרת ישראל. כתוצאה מכך לא שיקפו הדו"חות הכספיים של האוצר את כל ההוצאות הקשורות בתפעול המפעל.

בדברי ההסבר להצעת תקציבי המשטרה לשנים 1960/61 עד 1962/63 נאמר, כי "בתכניתה של המשטרה לתפור במקום זה את מדי השוטרים", הביקורת העלתה, שבתקופה הראשונה לקיומה אמנם הועסקה המתפרה רק בתפירת מדים בשביל שוטרים, אולם לאחר שכושר הייצור של המפעל עלה על צורכי המשטרה, הוחל בתפירת מוצרי הלבשה גם בשביל משרד הבטחון ושירות בתי הסוהר. החל משנת 1962/63 הפסיקה המשטרה כמעט כליל את תפירת מדי השוטרים במתפרה ומסרה את ההזמנות למדים לספקים פרטיים; באותה שנה היה החלק של ההכנסות מהזמנות המשטרה 1% מכלל הכנסות המפעל.

עם כל החשיבות של המתפרה לתעסוקת עולים בצפת אין זה, לדעת הביקורת, מתפקידה של המשטרה לנהל מפעל משקי, שהפסיק למעשה לספק את צורכי המשטרה. אם ברצון

הממשלה לפתור בעיית תעסוקה בצפת, עליה לעשות זאת באמצעות גופים הקיימים למטרה זו ולממן את הפעולות מהרשאות תקציביות לצורכי תעסוקה. ההרשאה התקציבית, שקיבלה המשטרה לניהול המפעל לשנת 1962/63, ניתנה על יסוד דברי ההסבר להצעת התקציב, לפיהם הייתה תכנית המשטרה לתפור את מדי השוטרים במפעל.

בעקבות הביקורת פנה המטה הארצי של המשטרה אל האוצר, באוקטובר 1963, בבקשה לשחרר את המשטרה מניהול המתפרה. האוצר ניגש למציאת פתרון לבעייה.

רכישת כלי רכב

משטרת ישראל הזמינה 133 כלי רכב מייצור מקומי וביקשה לספק אותם בלא שני פריטים מקובלים, שאינם דרושים לצרכיה. הספק היה צריך להפחית ממחיר הרכב את מחיר הפריטים שלא הוזמנו. למשטרה לא היה ידוע מחיר הפריטים, והיא אישרה את המחיר המופחת, כפי שהיה נקוב בהצעת הספק.

ביקורת, שנערכה באגף המינהלה שבמטה הארצי של המשטרה במאי 1963, העלתה, שלגבי פריט אחד הפחית הספק מהמחיר כמעט את מלוא הסכום, שבו עולה הפריט, ואילו לגבי הפריט השני הייתה ההפחתה כ-60% בלבד; ההפרש הסתכם ב-6,000 ל"י בקירוב.

בעקבות הביקורת דרשה המשטרה מהספק את החזרת ההפרש, ולאחר משא ומתן הוא החזיר סכום של 1,500 ל"י. התוצאה מצביעה על כך, שמוטב היה, אילו ניתחה המשטרה את המחירים בעת ההזמנה כדי להיווכח, שהיא תזכה במלוא ההפחתה המגיעה לה.

נסיעות שוטרים באוטובוסים ציבוריים

במשטרת ישראל נבדקו סדרי התשלום של הוצאות נסיעה בתפקיד בשירותי האוטובוסים הציבוריים. בעד נסיעות של שוטרים בקווי חברת "המקשר" משלמת המשטרה לחברה תשלום גלובלי שנתי בסך 3,225 ל"י. בעד נסיעות של שוטרים בקווים ביןעירוניים של חברת "אגד" שילמה המשטרה, עד יוני 1963, לפי הנסיעות בפועל. החל מיוני 1963 הגיעה המשטרה לידי הסדר עם חברת "אגד", לפיו משלמת המשטרה לחברה סכום גלובלי שנתי; בעד התקופה יוני 1963 — מארס 1964 שולם סך 254,250 ל"י. תשלום זה מקנה לשוטרים נסיעה חופשית באוטובוסים של החברה, פרט לקווי באר שבע—אילת. בקווי האוטובוסים של חברת "דן" נוסעים השוטרים — בתפקיד ושלא בתפקיד — בלא תשלום.

הביקורת הצביעה על כך, שהמשטרה, המפקחת בתוקף תפקידה על קיום תקנות התעבורה בדרכים — גם על קיומן על ידי חברות האוטובוסים — אינה צריכה ליהנות משירותים חינם מאחת מחברות אלה.